

Te voet over de *sentier cathare*

Over een lengte van zo'n 250 kilometer, opgedeeld in 12 etappes, loopt de katharenroute door Zuid-Frankrijk. De *sentier* kronkelt van oost naar west langs de ruïnes van katharenburchten. Van Port-La-Nouvelle aan de Middellandse Zee tot Foix aan de voet van de Pyreneeën. Journalist Teun Devoeght verdiept zich in de obscure geschiedenis én in het prachtige landschap.

Lees verder

Teun
De Vregh
journalist en atheïst

ontdekte de goddelijke schoonheid van de Languedoc langs de katharenroute. Gelukkig kon hij van de omgeving genieten zonder de inquisitie op zijn hielen.

Van burcht naar burcht

VLUCHTEN ALS EEN KETTER

In de Languedoc staan heel wat burchtruïnes. De burchten waren toevluchts-oorden voor de katharen - ketteren die werden vervolgd door de kruisvaarders. Ernaartoe leiden smalle, stoffige paden die je door steeds veranderende landschappen brengen. Dorre vlaktes, ruige rotsen en dan plots lieflijke weides? De *sentier cathare*, de route waarlangs de katharen vluchtten, is vandaag een verrassend wandelpad, rijk aan geschiedenis.

Tekst Teun De Voeght – Foto's Dieter Telemans

De GR hoekt door de smalle straatjes van het dorpje Padern naar boven. Drie grote platanen staan op het centrale pleintje.

Hogerop wandelen we verder over een smal en stoffig weggetje. Hier start onze vierdaagse trektocht langs de *sentier cathare*, de historische wandelroute die over de GR 367 loopt langs ijkpunten uit de geschiedenis van de ketterse katharen. Halverwege de twaalfde eeuw zette een groep gelovigen, de katharen, zich af tegen de decadentie van de rooms-katholieke kerk. Alleen door sober en puur te leven kan je ontsnappen aan het kwade, zo dachten zij. In de dorpen en steden van de Languedoc kregen de katharen steeds meer invloed en brokkelde het gezag van Rome af. De daaropvolgende Albigenzische Kruis-

tochten waren bloedig en wreed. De opgejaagde ketteren trokken van burcht naar burcht om te ontsnappen aan de kruisvaarders. Hoewel de *sentier cathare* een historische route is, moet je zelf de puzzelstukjes samenleggen. De geschiedenis is nooit zwart-wit: datums lopen door elkaar en de strijdende allianties zijn wispelturig. Hoe dan ook is het een prachtige route om te wandelen. Het

landschap verandert om de haverklap, van dorre mediterrane vlaktes over woeste rotspartijen tot bekoorlijk groen weiland.

Langs het Corbières-massief

De tramontana waait stevig vanuit het noorden en laat het maquis golven. 'Tot Puilaurens in het oosten is er hier een mediterraan klimaat en begroeiing', vertelt Ingrid, onze gids voor de komende dagen. Langs de weg geven de gele bloemen van sikkeldoudscherm, met sierlijke bladeren als hazenoren, de berm een feestelijke indruk. Het Corbières-massief – uitlopers van de Pyreneeën – is zowel ruig als lieflijk, opgedeeld in willekeurige rechthoeken, afgelijnd door donkergroene struiken. De glooiende heuvels worden abrupt onderbroken door scherpe grijze rotsformaties. Bij elke stap krullen

Bij elke stap krullen
wolkjes beige
stof onder onze
wandelschoenen
omhoog.

Onderweg naar het kasteel van Peyrepertuse wanen we ons middeleeuwse pelgrims.

De val van de katharen

Midden 12de eeuw: de katharen of Albigenzen trekken zich terug in bestaande burchten om zich te beschermen tegen de legers aangestuurd door de rooms-katholieke kerk. Het kathaarse geloof stond haaks op het rooms-katholicisme: niet God, maar Satan schiep onze wereld als een plek voor gevallen engelen.

Tweede helft 12de eeuw: het katarisme heeft veel invloed in de Languedoc. De gelovigen zetten zich af tegen de decadentie van de katholieke kerk. In belangrijke steden als Carcassonne, Avignon en Toulouse krijgen de katharen steeds meer politieke bescherming en brokkelt het gezag van Rome af. Vanwege dat politieke gezichtsverlies moeten de katharen verdwijnen.

Juli 1209: twee legers dalen in opdracht van de paus en de Franse koning de Rhônevallei af en beginnen aan de Eerste Albigenzische Kruistocht. Er volgen nog twee kruistochten en telkens worden de katharen verder verdreven. Van burcht naar burcht.

1243: bij de derde kruistocht valt het kasteel van Montségur in handen van de kruisvaarders. 200 kathaarse *parfaits* eindigen op de brandstapel. De inquisitie kreeg vrij spel en het tijdperk van de katharen was afgelopen.

wolkjes beige stof onder onze wandelschoenen omhoog om een fractie later door de wind opgescheept te worden.

Bij de ruïnes van Prieuré de Molhet kijken we uit over een eeuwenoud landschap. In de verte glinstert de Middellandse Zee. De Pic de Bugarach, de hoogste berg van de Corbières, torent als een ingedeukte piramide boven de vlakte uit. 'Op 21 december 2012 heeft de politie de berg moeten afsluiten. Volgens de voorspelling van de *esoterics* zou dan een ruimtetuig uit de berg opstijgen en enkel die mensen op de berg meenemen', vertelt Ingrid lacherig. Die dag was immers het einde van de wereld voorspeld door de Mayakalender. Uit angst voor massazelfmoord is uiteindelijk het leger ingezet. Zelfs vandaag waart het mysticisme nog door het land van de katharen.

Quéribus, laatste schuilplaats van de katharen

De afgebrokkelde ruïnes staan als verslagen reuzen in het al even verbrokkelde landschap. Maar niet de Quéribus. Als een blok onverwoestbaar graniet trotseert de burcht trots de tijd. Over de Col de la Sagette klauteren we naar boven. De Quéribus wordt naargelang de bron gezien als de allerlaatste schuilplaats van de katharen. Na de val van het laatste grote bolwerk Montségur in 1244 vluchtten de overgebleven katharen de hoge berg op naar de Quéribus. Elf jaar later gaven ook hier de laatste katharen zich over.

'Tot vandaag staat de Quéribus nog op de onzichtbare grens tussen de Spaanse streek Aragón en Frankrijk. Catalaanse Fransen voelen zich nog steeds erg verbonden met Spaans Catalonië', vertelt Ingrid. Tijdens de dictatuur van Franco in Spanje zijn veel Spaanse Catalanen naar Frankrijk gevlucht, wat de band alleen maar versterkte.

Vanop de top van de Quéribus loopt de *sentier cathare* terug het dal in naar het pittoreske Cucugnan. Een oude graanmolen waakt over de smalle straatjes van het dorpje. De weg loopt verder langs de wijngaarden naar

Duilhac-sous-Peyrepertuse. De burcht van Peyrepertuse is waarschijnlijk het bekendste panoramische plaatje van de regio. Het enorme bouwwerk ligt uitgesmeerd over de hoogste richel van de Roc de Sagnes. Onder aan de berg kan je de burcht slechts met veel moeite onderscheiden van de grijze rotsen. Het GR-pad loopt recht naar boven, steeds opnieuw de slingerende asfaltweg kruisend. Eerst klein, maar dan steeds duidelijker onderscheidt het fabelachtige kasteel van Peyrepertuse zich van de blauwe hemel.

De grote parking en de souvenirshop aan de ingang doorprikken zonder pardon ons gevoel van middeleeuwse pelgrimage. Braaf

kopen we ons ticket en wandelen met een grote boog de richel op. Rechts van ons ligt de Corbières, leeg en groen. 'Vroeger werden op de vlaktes schapen gehouden voor de wol', vertelt onze gids, 'maar die zijn allemaal verdwenen.'

De strategische plek waar de Peyrepertuse ligt, was al in gebruik sinds de Gallo-Romeinse tijd. Het is pas in het midden van de twaalfde eeuw dat er ook een ommuurde burcht werd opgetrokken. Na de kruistochten komt het kasteel in handen van de Franse koning. Die laat treden uit de rotsen houwen en zo wordt de burcht een echt pronkstuk. Als de boeg van een schip loopt de binnenplaats tot aan de

rand van de rotsen, pal naar het oosten. Daar kijken we opnieuw kilometers ver uit over de verbrokkelde heuvels met ver daarachter de Middellandse Zee.

Vanop het kasteel van Puivert

Voor we onze *sentier* verderzetten naar het westen, springen we in Puivert binnen in het Musée du Quercorb, een charmant museum dat de geschiedenis van de streek vertelt. Vooral de ruimte waarin de Salle des Musiciens in de Donjon de Puivert onder de loep wordt genomen loont de moeite. In dat kasteel - wat verderop - staan beeldhouwers muzikanten, en in deze ruimte kan je van ▶

iditianto velecabore perunte mporrum eicius mollupt atquis.

NemPid maxim quunda doluptam. Itasperum vellectur? Gita soluptatus elis rerchil.

NemPid maxim quunda doluptam. Itasperum vellectur? Gita soluptatus elis rerchil.

Drankjes uit het zuiden

Ben je in Zuid-Frankrijk?
Proef dan zeker:

1

Liqueur de Gentiane

Anne Pagès neemt ons mee naar haar gezellige huisje aan de rand van Comus. Op haar balkon staan twee grote glazen kolven met daarin een nieuwe voorraad van haar eigen *liqueur de gentiane*. Met een tas en een spade trekt ze in de zomermaanden de bergen in om daar de wortel van de gele gentiaan op te graven. 'Het is hard werk, maar het is de enige manier om de likeur te maken. Ik volg het recept van mijn oma', vertelt Anne. 25 gram gele gentiaan in stukjes gesneden, 1 liter pure alcohol en 5 liter witte wijn. 'En dan nog wat geheime ingrediënten', lacht ze.

2

Vin doux de Maury

Over de bergkam van de Peyrepertuse ligt het dorpje Maury. Het kleine wijngedebied rond het dorpje maakt de *vin doux de Maury*, een dessertwijn met een zachte portoachtige smaak. Bij Les Vignerons de Maury, een coöperatieve van wijnmakers, proeven we *vins doux naturels* van uiteenlopende leeftijden en druivencombinaties. De coöperatieve groepeert al sinds 1910 verschillende kleine wijnboeren. Mannen en vrouwen die zich met liefde voor het land inzetten om samen een unieke wijn te produceren.

dichtbij kijken naar stenen afgietsels van die beelden. Zo zie je dat sommigen van hen een plectrum gebruikten om hun snaarinstrument te bespelen. In het midden van de ruimte liggen de verschillende instrumenten, nagebouwd door een vioolbouwer.

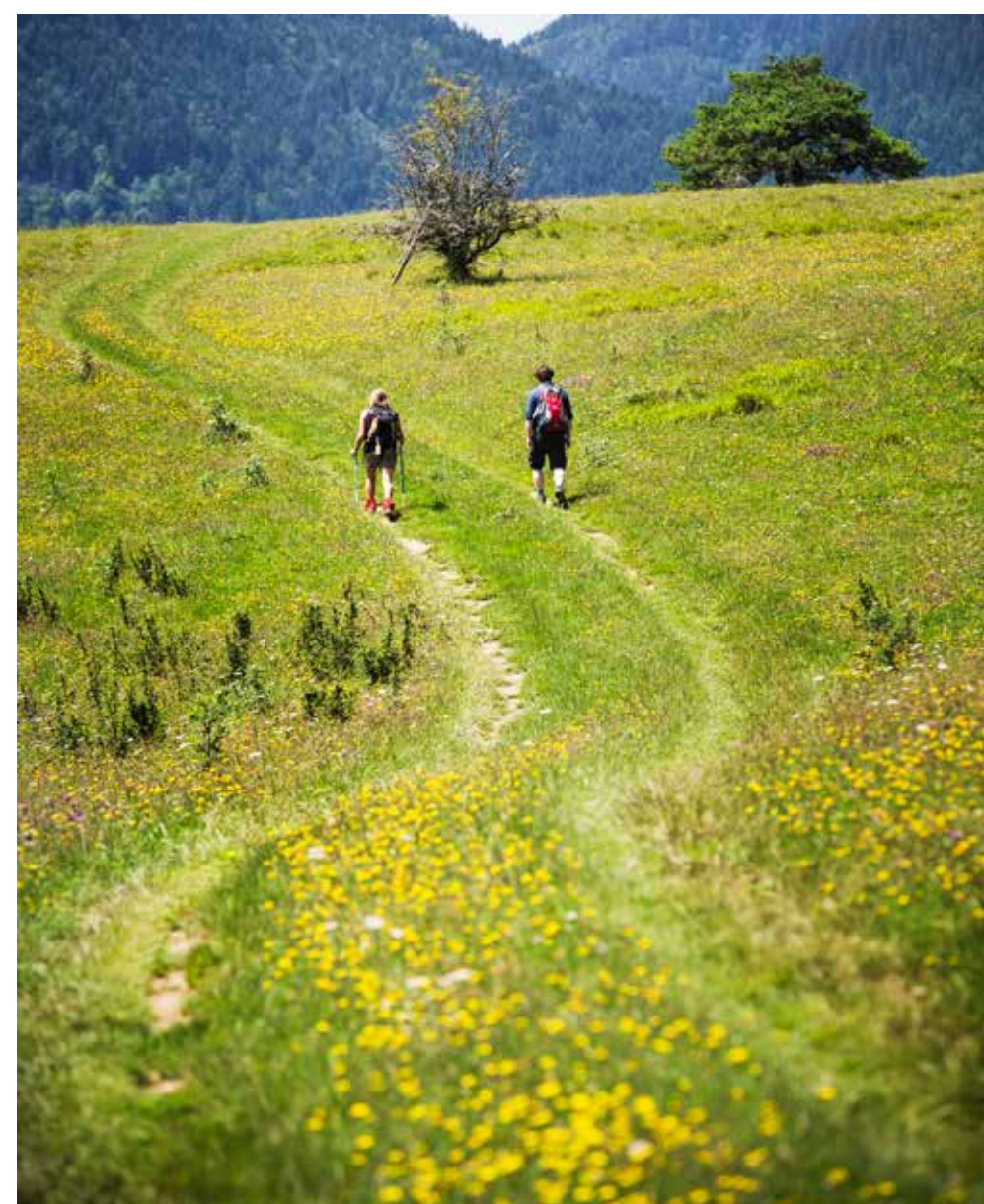
Hoog op de toren van het kasteel van Puivert zelf kijken we uit over het weiland waar vroeger het Lac de Montbel lag. Het meer zelf is verlegd naar het noorden, hier blijft alleen een klein plasje over.

Met de taxi rijden we door tot het Plateau de Sault. In enkele kilometers verandert het landschap van de stugge mediterrane begroeiing naar groene velden vol malse klaver en bloemen.

Een massieve zwarte stier kijkt ons argwanend na als we over het pad in het beukenbos verdwijnen. De temperatuur zakt en er hangt een frisse bosgeur in de lucht. Ver weg, voorbij de groene heuvels, staat statig de burcht van Montségur op haar eeuwenoude rots.

Ketters dorp in de Pyreneeën

Veel wandelaars kom je niet tegen op de *sentier cathare* en meestal heb je het verlaten landschap voor jezelf. De weg is nu nog slechts een vaag karrenspoor in een vloeiende lijn over de heuvels getekend, af en toe doorkruist door schapenpaadjes. We ploffen neer aan de rand van een weiland en eten in stilte onze picknick.

De *sentier* loopt over het plateau verder langs de Pas de l'Ours terug het dal in. We komen aan in het ingedommelde Pyreneeendorpje Comus. Anne Pagès houdt hier

Aan een stenen kruis voor de gesneuvelde katharen liggen zelfs nu nog bloemen.

een wandelgite open en probeert te voorkomen dat het dorp verder wegzakt in een diepe slaap. Wat verderop in de bergen ligt het dorpje Montailou, wereldberoemd geworden na het boek *Montailou, een ketters dorp in de Pyreneeën* van Emmanuel Le Roy Ladurie. Montailou wordt begin veertiende eeuw onderworpen aan een grondig onderzoek door de inquisitie. Op basis van het gedetailleerde inquisitieverslag heeft de schrijver het dagelijkse leven van de katharen in het zuiden van Frankrijk nauwkeurig kunnen reconstrueren. Hoewel het niet op de *sentier cathare* ligt, maar langs de *sentier des bonshommes*,

iditianto velecabore perunte
mporum eicius mollupt atquis.
NemPid maxim quunda
doluptam. Itasperum vellectur?
Gita soluptatus elis rechil.
NemPid maxim quunda
doluptam. Itasperum vellectur?
Gita soluptatus elis rechil.

een andere prachtige langeafstandsroute, brengt Anne ons in haar busje naar Montailou. Het is al laat. In een beginnende avondzon wandelen we langs de ruïnes van een verwarrende geschiedenis. Het landschap trekt zich maar weinig aan van alles wat de mensheid hier eeuwenlang heeft uitgespookt. Dwars door de velden wandelen we terug naar Comus, waar Anne ondertussen al een heerlijke maaltijd op tafel heeft getoverd.

Bolwerk van Montségur

Onze laatste passage gaat door de gevreesde Gorge de la Frau, de kloof van de angst. De smalle kloof krioelde in de middeleeuwen van de bandieten. Mensen kwamen in Comus samen om zo in groep door de kloof te reizen als bescherming tegen overvallen.

Zelfs zonder struikrovers heeft de weg iets mysterieus. Het pad is enkele meters breed en de begroeiende flanken zijn een wirwar van mossen en klimplanten. De ochtendzon kleurt de loodrechte wand van Montagne de la Frau roze. Er hangen vreemde echo's in de kloof. De weg volgt nauwgezet de loop van het water om het af en toe over te steken.

Van het arrondissement Aude zijn we ongemerkt Ariège binnengewandeld. Aan de voet van wellicht de belangrijkste burcht van de katharen, het kasteel van Montségur, ligt het gelijknamige dorpje, gezellig tegen de rots aangeschurkt en vol met kleine kronkelende straatjes.

Voor het weggetje steil naar boven draait, wandelen we voorbij een oud stenen kruis waarmee de gesneuvelde katharen worden herdacht. Zelfs nu liggen er bloemen. Stap voor stap klimmen we naar boven in de schaduw van de lage struik-eiken. Het pad is helemaal glad gepolijst door al die voetstappen voor ons. ►

iditianto velecabore perunte mporrum eicius mollupt atquis. sdfqsdqsdqsdqsdqsd.

Wanneer we door een gat in de dikke muren van de burcht stappen, zitten tientallen toeristen rond Fabrice, een meester-verteller die met de juiste dramatische pauzes de geschiedenis van Montségur en het einde van het katharisme vertelt. 'Montségur was het laatste opstandige bolwerk van de katharen. Tijdens de derde Albigenzische kruistocht in 1243 probeerden de kruisvaarders de burcht te veroveren, maar tevergeefs, omdat de katapulten het kasteel niet konden raken.' Alles veranderde toen een groepje soldaten een toren wat verderop kon innemen en de katapulten zo op gelijke hoogte kon opstellen. Op 16 maart 1244 gaven de katharen zich over. 'De gelovigen kregen de keuze: of zich bekeren tot het officiële christendom, of de brandstapel', aldus Fabrice. '200 tot 225 katharen kozen vrijwillig de brandstapel.'

Net zoals bij de andere burchten is het zicht boven op Montségur buitengewoon. Minutenlang staan we stil en proberen tussen de bergen en kloven het pad terug te vinden waarop we de afgelopen dagen hebben gewandeld. We nemen afscheid van het uitzicht, doen voor de laatste keer onze rugzakken om en beginnen aan onze afdaling. ■

PRAKTISCH

Journalist Teun De Voeght stapte langs

DE KATHARENROUTE

De *sentier cathare* loopt over de GR 367 langs historische punten uit de geschiedenis van het katharisme in Zuid-Frankrijk. Wandel de hele route van Port-La-Nouvelle aan de Middellandse Zee tot Foix, of stippel zelf een tocht uit met de hoogt punten.

ERHEEN

- **Auto:** reken op 11 uur rijden van Brussel tot Port-la-Nouvelle.
- **Trein:** in 7 uur tot Narbonne of Perpignan. Overstappen op een lokale trein naar Port-la-Nouvelle.

TRANSPORT

- Bus/trein:** vlot openbaar vervoer tussen de grotere steden.
www.voyages-sncf.com, www.letrainrouge.fr
- Taxi:** omdat het langs de route niet altijd makkelijk is om vervoer te regelen zijn er taxidiensten speciaal voor wandelaars. Zij vervoeren ook je bagage.
www.loroc.fr, www.taxi-paysdesault-belvis.fr, www.taxis-audabram.eu

ETEN EN DRINKEN

- Auberge du Moulin**
Rue de la Fontaine 9, 11350 Duilhac-sous-Peyrepertuse
 Fantastische wildstoofpot met zicht op de Peyrepertuse.
- Auberge de**
- A La Patate Qui Fume**
Rue du Village 118bis, 09300 Montségur - www.patatequifume.com
 Gezellig eethuisje met lokale producten.
- Les Vignerons de Maury**
Avenue Jean Jaurès, 14, 66460 Maury - www.vigneronsdemaury.com
 Proef de zachte wijn van Maury.
- Musée du Quercorb**
Rue Barry du Lion 16, 11230 Puivert - www.museequercorb.com
 Luister naar de middeleeuwse instrumenten uit de Salle des Musiciens

Cucugnan
Place de la Fontaine, 2, 11350 Cucugnan - www.aubergedecucugnan.com
 Echte, eenvoudige Franse keuken.

- Château de Quéribus**
 Imposant bouwwerk, adembenemd uitzicht. Opgelet als er een stevige wind staat.
- Château de Peyrepertuse**
 Wellicht de bekendste burcht van Frankrijk.
- Château de Quéribus**
 Imposant bouwwerk, adembenemd uitzicht. Opgelet als er een stevige wind staat.

DOEN

- Château de Quéribus**
 Imposant bouwwerk, adembenemd uitzicht. Opgelet als er een stevige wind staat.

- Château de Peyrepertuse**
 Wellicht de bekendste burcht van Frankrijk.

- Musée du Quercorb**
Rue Barry du Lion 16, 11230 Puivert - www.museequercorb.com
 Luister naar de middeleeuwse instrumenten uit de Salle des Musiciens

- Sous l'Abriocotier**
Rue du Presbytère, 6, 11360 Durban-Corbères - www.souslabriocotier.fr

van het kasteel van Puivert.

- Château de Montségur**
 Sluit de *sentier cathare* af bij hun laatste bolwerk en geniet van het eindeloze uitzicht.

SLAPEN

- Le gîte des Marionnettes**
Route 177, 19, 11230 Puivert - www.gitepuivert.com
 Gezellige gîte bij Françoise en Michel boven hun voormalig poppenatelier. Vanaf € 36.

- Gîte de Comus**
Carrier de la Glésia, 24, 11340 Comus - www.gites-comus.com
 Een echte wandelgîte met gezellige lange eettafels. Vanaf € 45 voor halfpension.

- Gîte d'étape de Roquefixade**
Le village - 09300 Roquefixade - www.gite-etape-roquefixade.com
 Hier kan je de hele avond buiten genieten van de stilte. Slaapzaal vanaf € 19. Privékamer vanaf € 24.

- Sous l'Abriocotier**
Rue du Presbytère, 6, 11360 Durban-Corbères - www.souslabriocotier.fr

Geniet van de Zuid-Franse gastvrijheid onder de abrikozenboom. Vanaf € 37.

KAMPEREN

- Camping Le Mauryate**
D117, 66460 Maury - www.lemauryate.fr
 Groene camping in de buurt van de burchten Peyrepertuse en Quéribus. Staanplaats vanaf € 12.

- Eco-camping La Serre**
Domaine de 'La Serre', 09600 Aigues-Vives - www.camping-la-serre.com
 Camping en glamping aan de voet van Montségur. Staanplaats vanaf € 20.

MEER INFO

- www.lesentiercathare.com: een goede plek om te starten als je een tocht wil maken langs de *sentier cathare*
- *Carte de Randonnées: Le Sentier Cathare. Carte n°9, 1:55000*: wandelkaart met de hele *sentier* en handige extra's zoals campings, winkels en drinkwater.

Surf voor meer reisreportages naar pasar.be/uitstappenenvakanties